

Oznánka.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; veče pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi sene vračajo.

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veké!“

Nar. pesem.

V torek,

četrtek in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . . . 7 for. 50 kr.
„ pol leta . . . 3 „ 70 „
„ četr let . . . 2 „ — „
„ mesec . . . — „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . . . 9 for. 50 kr.
„ pol leto . . . 4 „ 80 „
„ četr let . . . 2 „ — „
„ mesec . . . — „ 90 „

Št. 20.

V Celovcu v saboto 16. februarja 1867.

Tečaj III.

Vladina politika in naša misel.

III.

V Ljubljani 30. januarja.

Naša politika Orijentu ali izhodu nasproti je ravno taka, kakor nekdaž o Italijanskih in Prusko-nemških zadevah. Na obéh straneh smo doživeli v najnovejšem času svariven fiaško, in želeti bi bilo, da bi v tretje ne hodili na léd. Mi smo oni, ki hočemo vse in statu quo obdržati, čas pa in druge države tečejo pred nami, mi pa se gugaljemo počasi za njimi, v sramoto našo. Kdor s časom ne gre, ta pogine!

Naš denarstveni stan je reven, narodi so nezadovoljni, in od vseh vetrov protijo nam nevarnosti. In v tem času pošlje vlada, če se Bosnjaki in Serbi vprejo, na Turško morabit kakih 50 tisoč móž, ki mir vderže? Ne vemo, ali bi naše prazne mošnjice še enkrat odperli, ali bi kazali na Italijo in Prusijo, ali bi Madjarske namere razlagali. Res je, da se vlada boji oprostena Jugoslovanov, in ne štejejo jej v greh tega, da jo skerbi, saj to je njena dolžnost. Jugoslovani napravijo kraljestvo mlado, ki bode čversto raslo, kakor stablo iz segnjitega zerna in nekdaž mogočni Carigrad postane spet prvo mesto na vzhodu; kajti zemlja je tam rodovitna, narod mladosten, lega izverstna. Kar se pa ideje tiče, da potegne to carstvo avstrijske Jugoslovane nase, to je nespametno. Slovanska tradicija ni premaganje zahoda, to se vidi na Ruskem, čegar orožje ni veliko po Evropi brenčalo, pač pa pod ozidjem kitajskim. Vzhod bode paróla tudi oprostjenih Jugoslovanov. Kar križanske vojske niso dognale, kar Napoleon I. s svojimi četami ni opravil, tega se poprimejo oproščeni Jugoslovani: svete kraje oprostiti in prisvojiti, to bode naloga njihova.

Ne samo to, da vlada iz preroditve Ori-jenta nič ne zgubi, postala bi tudi za Avstrijo s tem nova srečnejša doba. Premislimo malo lego naše države in vzhodnih krajev, kjer zdaj Turki rogovilijo.

Jugoslovansko - gerški polotok ima za Evropejsko kupčijo gotovo najvažnejšo lego, posebno tedaj, kedar se sueška ožina prekoplje. Avstrija pa leži ravno med zahodno in severno Evropo, in nova država potrebovala bi je za svoje kupčevanje; kajti na zahodni in severni svet je pot skoz Avstrijo edino. Vsak prepis s to državo motil bi kupčijo téh dežel, jemal bi jim blagostanje. Ne bilo bi toraj od strani nove države ni pametno ni koristno z Avstrijo razpreti se, Avstrija pa bi imela velike dobičke.

Tudi obertnijstvo bi začelo v Avstriji bolj cvesti, ko bi se Orijent prerodil. One dežele potrebovale bi ne le samo neobdelanega, timveč tudi kovanega železa, kajti vsega jim manjka. Pametna pogodba s temi deželami napravila bi v Avstriji mnogo delavnic, in naši državi, ki je oubožala, bilo bi koj pomagano, če znamo ravnati in obnašati se, kakor je prav.

Če pa naše politike gledé na te dežele ne zasučemo, napravimo si novega sovražnika, ki nam bo gotovo poznej za delovanje naše pripravno hvalo vedel. Italija pomaga Ger-

kom, Prusija Slovanom ni nasprotna. Mar pojde Avstrija tema deželama tudi na novem polju nasproti? Ne verujemo, da je naša vlada tako kratkovidna, da ne vidi, da oni državi tam nov casus belli iščete. Čas se je poudrugačil, ostarele tradicije naj se postupijo, če ne . . .

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Terdi orehi; shodi poslancev; pritožbe; strašne dogodbe; šolske skušnje) Baron Beust še zdaj ni zgrizel terdih orehev, katerih si je natresel. Dokler je bil minister zunanjih zadev, ni toliko maral za notranje zadeve. Zdaj pa menda že vidi in čuti, da so znotranje naše razmere tako zavozlane, da jih rešiti ni le koj kar si bodi. Minister še noben ni imenovan; še Hasner, o katerem se je bralo, da je že prisegel, odstopil je spet poslednjo uro. Od ogerkega ministerstva je vse spet potihnilo. Bog daj, da bi se na pravem mestu še ob pravem času spoznalo, da so v Avstriji raven Nemcev in Madjarov še Slovani in Romani, in da se Avstrijo uravnati in pomiriti, ne pravi, le Nemcem in Madjarom vse dovoliti in dajati. Kaj vlada misli storiti, ne ve se še za gotovo, vse je tiho, tim bolj se pa dela po drugih krajih. Nemški poslanci se shajajo spet na Dunaju in sešli so se te dni pri znanem centralistu in birokratu Pratobera-tu. Kakor pa časniki nazzanjajo, niso se mogli v svojih mislih zediniti in so si centralisti, dvalisti in avtonomisti popolnoma navskriž. Tudi slovenski poslanci se bojo ali kje zbrali ali si že pridno dopisujejo, naj se pogovorijo in složijo, kako se bojo proti vladi obnašali. Da bi bili vsi ene misli! — Že je „Slovenec“ omenil, kako počasno se servitutne zadeve pri nas razmotavajo in koliko sitnost ta reč našim ubogim kmetom prizadeva. Priporočili smo to zadevo tudi novemu dež. predsedniku. Med tem pa zvemo, da sta prosta kmeta iz Sel šla k svitlemu cesarju, naj ga prosita, da se usmili toliko stiskanih Selanov. Tudi vse vasi spodnjega Roža napravljajo v tej reči neko prošnjo do dež. zboru. Ali bode le kaj zdala? Že l. 1863 je gosp. Einšpieler to zadevo sprožil v dež. zboru, pa ostalo je vse pri starem. V dotični komitè je dež. zbor izvolil tri take može, od katerih ni bilo kaj prida pričakovati za ubogega kmeta. Morebiti da veje zdaj drug veter. —

Komej so minuli pondeljek J. Jezernika obesili, slišimo spet, da so zagrabili tistega, ki je v Medgorskeji okolici nekega človeka zavratniško ubil, in tiste dva hudobneža, ki sta pred mesecem nekega kupčevalca okoli Grebinja oropala in umorila. To so strašne dogodbe, ki pričajo, kako se hudobija po deželi razširja! — Te dni se začnó skušnje na tukajšnih latinskih in realnih šolah. Po novej postavi bode klasifikacija tako ostra, da bode jojmene za učence. Vsak učenec, ki ima le eno noto „nedovoljno“ „ungenügend“, dobi drugi razred; kdor pa ima tri take note, dobi že tretji razred.

Pervemu šolskemu polletju bode konec saboto pred pustno nedeljo.

Iz Junske doline. (Naša nova gg. poslanca v Pliberku; nepremišljenost pri volitvah.) Česar smo se zaradi naših novoizvoljenih poslancev v deželni zbor po pravici že naprej bali, jelo se je že pred shodom v poslansko dvorano izpolnjevati. Več gospóde iz Velikovca pripeljalo se je v nedeljo 3. t. m. v Pliberk. Med njo odlikovala sta se prihodnja naša zastopnika, gg. dr. Mertlitsch in Pucher. Prišli so sploh Pliberčanom hvaležno povračevat njihovo neutrudljivo delovanje ob času volitev. Pa — čujte Slovenci po Junski dolini, kakošnega duha možake so Vam vrinili hvalisani „Verfassungstreue“! Bili so zvečer pri dobri volji, ko so se zahvalnice in napitnice jele vrstiti. Med drugim eden teh zastopnikov vstane, in visoko napije zdravico: „Es leben die Deutschen und die Ungarn in Oesterreich!“ (Nemci in Madjari naj v Avstriji živijo!) Toraj naj nam Slovenci takraj Litave gospodujejo Nemconi, unkray Litave pa Madjaroni! Ali jih vidite viteze dvaliste?! — Da je bila sebrana Pliberška gospóda tudi njih misli, to se je pokazalo, ko so vsi to napitnico odzdravili; le en gospod iz kolodvorske postaje, (čest vrlenu Cehu!) jih vprasa: Gibt es in Oesterreich keine andern Nationen? (Ali ni v Avstriji nobenih družih narodov?) Na to mu nihče ni odgovoril, zato pa tudi on edini ni vstal in te zdravice ne potrdil. — To vam bodi prvo znamenje, da taki može, ki za Vas Slovence nočejo vedeti ter za vas nimajo srca, tudi za vas in za vaše pravice ne bodo imeli besede. Kakor do zdaj bote še zanaprej ptujci v domačiji in podlaga njihovim petam — za plačila in žolt!

Pa kako brez premislika nekteri pri tako važnih rečeh sploh ravnate, kakor so ravno volitve, vidi se iz tega, ker vam nobeden teh dveh izvoljenih zastopnikov ni ne sam svojih misli, svojega programa poprej razodel, pa ga tudi nihče izmed vas nobenega po tem ni vprašal. Glasovala je večina za nju tje v en den, in tako kupila mačka v vreči. Od g. Einšpielerja, od njegovega neprestrašenega borenja v deželnem zboru kakor po časnikih, od njegovega velikega žrtovanja za vas, kakor od njegovih vsegdar vašega blagra zahtevajočih misli in delimate djanskih dokazov, ki mu jih celo njegovi nasprotniki ne morejo odreči; a vendar vas je veliko, ki vas še dokazi nič ne izbrihtajo. G. dr. Pavliča šla sta zvečer pred volitevjo dva volilca vprašat, kaj da njegova politika namerava, česar jima je tudi prijazno razodel, da hoče namreč z gospod Einšpielerjem po enem in istem federalističnem potu hoditi. Zakaj pa tega tudi pri onih dveh gospodih niste storili? Ali mar mislite, da je res vse zlato, kar se sveti, in da je vsak vaš prijatelj, ki se vam priljuje? Ker pa tega niste storili, gospoda poslanca lahko, kakor hočeta, po svoje ravnata ter po vetru, kakoršen v Celovcu za vas vleče, plašč obračata; vi pa trpite še dalje, in ne godí se vam krivica, ker ste jim sami vrvi in roke

podali; — zakaj: volenti non fit injuria, to je: Ne godi se mu krivica, kdor jo sam hoče!

Kedaj se bomo vendar na Koroškem iz tega dušnega spanja predramili?! Žalostna nam majka Slava!

Iz velikovške okolice 11. febr. (O volitvi. Umor.) O zadnji nesrečni volitvi se še vedno govori. Žalostni so Slovenci, z rokami pa ploskajo zmagovalci — nemškutarji in starokopitneži. Pa kako je prišlo, da so nas v celo slovenskem volilnem okraju nasprotniki podjali? Naj to kratko povemo: Zadnja noč pred volitvijo je misli naših volilcev naenkrat premenila. Tu so se godile reči, katerih ni lahko povedati. Veliko volilcev se je dalo nemškutarjem premotiti, ki so vse žile napenjali, da so svoj namen dosegli. In tako se je zgodilo, da sta naša kandidata v manjšini ostala. Zmaga bi pa bila gotovo naša in sijajna, ko bi le bili vsi volilci stanoviti ostali. Pa naj že bo v božjem imenu, kar je, — mi pa bomo še bolje in krepkeje za naš zaničevani narod na noge stopali in tako za boljšo prihodnost delali.

Pred nekim časom so v grebinski okolici nekega kajzarja, ki je bil ravno na potu v Velikovec, mrtvega našli. Razbojnika, ki sta ga umorila, sta se kmalo dobila in k sodnji v Velikovec pritrjala. Res žalosten dogodek, ki se, dasiravno jih tako pogostoma obešajo, vendar tolikrat še zgodi!

Na koroško-štajerske meji. (Volitev v Wolfsbergu; neke občinske zadeve; Slovenjogračani.) S tem naj naznam, da sta 29. jan. pri volitvi v Wolfsbergu g. Einspieler 3 in dr. Pavlič tudi 3 glase od volilcev Dravberške županije dobila. Bili so v tej županiji 4 volilci za Wolfsberg odbrani; eden pa (Nemec) ni hotel v Wolfsberg iti, reši: „Mit den Windischen mag ich nicht sein“. Da sta bila za deželni zbor Ofner in Otič izvoljena, to je že znano; kaj se je pa tam na skrivnem godilo in vendar lahko vse zvalohalo, to hočem tukaj povedati. Št. Lenarčani, Wolfsberžani in št. Andrežani so bili že dolgo časa pred volitvijo nek naši vladi protiven komité

osnovali, kateremu je bil dr. Lešnik glava. Na vse županije so se poslala pisma, koga mislijo priporočati in kakšnega duha ljudje da bi naj se volili. Vendar skorej pri vseh županijah so bili še nekako taki možje izvoljeni, katerim Nemec pravi, da so „arglos“. Ko je tedaj glava protivladnega komitēja videla, da so volilci še slabo podpihani, sklicali so nas v neko posebno sobo, kjer se je dr. Lešnik zahvalil za to čast, da mislijo njega voliti, in reče, da, ako bi ga tudi volili, bi on te časti nikakor prevzeti ne mogel. Na to mi pa eden zraven mene stoječ volilec reče: „Auf den Dr. Löschnik haben wir gar niht gedacht, wie kann er sich jetzt damit prahlen?“

Nato se oglasi nek meni neznan mož, rekoč: „Sagen oder informiren sie uns, welche wir wählen sollen?“

Tukaj je začela glava govoriti, pa tako raztrošeno in raztergano, da je iz celega sila nemirnega govorjenja le tisti kaj zapopasti mogel, kateri je bil ud tega imenovanega komitēja. Na zadnje je vendar še te le besede razumno povedal: „Wählet wieder die Bisherigen, sie wissen schon, wie sie sich für die gegenwärtigen Zeitverhältnisse zu benehmen haben werden“. Rad bi bil ta gospod še kaj govoril, ali jaz vrata odprem in rečem glasno: „Pojdimo“, — in soba je bila hitro prazna. Potem so nas poklicali v drugo hišo, kjer bi imela volitev biti in nek „Verbežar“ nekih fužin v št. Lenarškem okraju se vstopi pred nas in začne v Šindlerjevem duhu zoper našo vlado prav gerdo psovati, ali nek gospod izmed volilcev mu pride od zadi in ga prime za ramo rekoč: „Bleiben sie bei der Sache oder hören sie auf!“

Potem še ta pridigar neke besedice izusti in umolkne. Nato šinejo med nas taki ljudje, ki so nas nagovarjali Otiča in Ofnerja voliti; jaz pa poprašam: Ali sta ta moža za vlado in zdanji državni zbor ali ne? Odgovor: „Ne, ker februarjni patent ne smemo iz rok spustiti, tega že imamo; drugega ne vemo, ali ga dobimo ali pa če bo nam ugoden“. Zdaj se začne volitev in res razun naših 3 glasov, pri katerih so se pisajoči gospodje smejali, skorej nihče drug razun

Otiča in Ofnerja imenovan ni bil. Zakaj so se pa ti gospodje smejali, ne vem; pa mislim si, da zato, ker smo mi 3 Slovenci še tako čerstvi, da sami svojega moža volimo, če tudi brez vse nade, zderžati ga, saj je naša zmaga vsaj v tem, da niso Slovenci sè svojimi glasi k nemški „gloriji“ pripomogli in je zviševali. — Iz Dunaja se je našemu županu pisalo, da je tisti sklep že od cesarja poterjen, po katerem bo Dravberška županija od št. Pavelskega okraja odkrušena in k Pliberški pridružena, kakor je bil to tudi lanski koroški dež. zbor sklenil, pa le kar politiško razmerje zadeva; kam bo pa ta kraj v sodnijskih rečeh pritisnjen, to se še zdaj ne ve in se misli s tem tako dolgo čakati, dokler novi deželni namestnik v tej reči svoje misli razodene. Da bi bili Slovenci volilnega okraja beljaškega svojo prošnjo za preuredbo svojega okraja pri ministertvu vložili, kakor se je storilo za tukajšnji okraj, bi že bila lahko, kakor naša, poterjena. Pa kar se ni do zdaj storilo, se še lahko stori ali pa prihodni dež. zbor to napravi, — zakaj bi le neki Slovenci k nemškim okrajnam pripisani bili, kjer nas nočejo? —

Tukaj v Dravberdeu je že zopet podpisana prošnja na ministerstvo pripravljena, da bi se za tukajšne Slovence kaka ces. pisarnica zopet v Dravberdeu ustanovila, kakor je bila že nekaj; pa tudi Labočani skušajo kaj v Labod dobiti. Do leta 1854 ste bile tukaj dve županiji namreč Dravberška in št. Lavrenška; potem pa ste bile te dve županiji združene in ste si v Dravberdeu župana izvolile, zdaj bi pa že zopet vsaka za-se rada bila in ljudje prosijo, da bi se jim taka prošnja na dež. odbor preskerbela. Naš zdanjni župan je pa tej misli celo sovražen; zakaj, to se lahko spozna. — Slovenjogračani — naši sosedje — se zdaj zavoljo volitve pred svetom sramujejo in dolžijo, da so le 4 tega krivi, namreč: dr. Wagner, Hofrichter, Notar, Postmeister Goll in Medičar Günther, kateri so se neki za Lohningerja potegovali. Prav reči so tudi le samo ti tisti, ki druge šuntajo; drugi mestjani bi še bili dobri Slovenci. Slava jim, unim pa fej te bodi!

Besednik

Istra.

(Študija za slovenske poslance).

Mejna grofija avstrijskega cesarstva Istra s polotoci kvarnerskimi meri 85.87 milj. Stanovnikov je štela 1857. leta 230.328; in sicer 38.000 Slovencev, 136.000 Hrvatov in 61.000 Italijanov, kateri večidel po mestih prebivajo. V vesi Peroji živi 400 Šerbov, ki so leta 1658 iz Boke kotorske v Istro prišli. Stari Istrijani so bili pokolenja ilirskega, sorodni Liburnom in Japidom. Ostanci ilirskega plemena so še današnji Škipetari. Do leta 178 pred Kristusom so živeli pod domačimi svojimi vladarji, v onem letu so jih pa podjarmili Rimljani. Ko so Longobardi v gornjo Italijo padli, niso dobili Istre, marveč ostala je v oblasti cesarjev Bizantinskih, kateri so jo držali do leta 789, v katerem jo je dobil Karol veliki.

Za vlade bizantinske so v Istro prišli Slovani in sicer na početku sedmega stoletja večidel hervaški, tako da je izhodna stran Istre spadala v političnem ogledu k hervaškemu knežestvu posavskemu. Leta 600—601 in zopet 613 so po Pavlu Diakonu v družbi Avarov (Obrov) in Longobardov v Istro padli Slovenci. Od leta 789 je Istra bila del mejnega grofijstva Furlanskega; od leta 828 posebno mejno grofijstvo, h kateremu je tudi spadal postojnski okraj, in je bilo podložno vojvodstvu Koroškemu.

Ako je bil pod vlado domačih vladarjev v pradobi jezik Istranov ilirski, to je medo-

persijski, soroden starobaktrijskemu, je za Rimljanov obveljal posebno po mestih jezik latinski, kateri se je še obdržal tudi za Bizantincev. Ko so Hrvati in Slovenci bili Istro naselili, nadvladal je jezik hervaško Slovenski, tako da mejni grof Albert II. ni znal ni latinski ni italijanski, nego edino slovenski. Dostojanstvo mejnogrofijsko je postalo pozneje dedično v rodbinah eppensteinskih, sponheimskih in andehskih, kateri so zraven tega bili vojvodi Tirolski. Zraven teh so dosegli poreški škofovje veliko bogastva in moči. Leta 1230 je Istra prišla pod patrijarhe akvilejske, vendar je bila podložna mejnemu grofijstvu koroškemu, grofijstvu goriškemu in vojvodstvu furlanskemu. Od polovice XIII. stoletja podala so se nektera istranska mesta Benečanom in to: Poreče (1271), Umago in Novigrad (1269), Sv. Lovreč (1271), Matavun (1276), Koper (1278), Piran in Izla (1283), Rovinj (1330), Pulj, Vodnjan in Bal (1331), notranjo zemljo so pa obdržali mejni grofovje istranski, kateri so bili od leta 1374 vojvodje avstrijski.

Od te dobe je začela pešati moč patrijarhov oglejskih. V benečanski Istri se je razvijalo močno municipalno uredstvo, v avstrijski fevdalno; središče municipalnega uredstva ste bili mesti Poreč in Pulj, fevdalnega pa grofija Pazinska. Mesta v oblasti italijanskih Benečanom so postale širiteljnice italijanskega življa, — nemški živelj ni imel nikakšnega terpeža, tako da Albert II. niti ni nemški znal.

Pod vlado benečansko je Istra dosti trpela. Benečani so dopolnovali z Istrani svojo vojsko, z istranskim drevjem stavili ladijstvo, in tako zemljo plenili gledé prebivavcev in gledé dreves.

Leta 1799 je benečanski del Istre prišel pod Avstrijo, ali že leta 1805 je Avstrija jo morala odstopiti italijanskemu kraljestvu in leta 1810 ilirskim provincijam. Maršal Bessières je bil imenovan leta 1808 vojvoda istrijski. Od leta 1815 je Istra zopet avstrijska. V upravnem ogledu stori Istra s kvarnerskimi polotoci kraj Primorja, razdeljena je v 16 okrajev (sela so: Rovinj, Poreč, Bulje, Matavun, Buzet, Pazin, Labin, Vodnjan, Pulj, Losinj, Čres, Krk, Volovska, Novigrad, Koper, Piran), poslednji štiri so podverženi deželnemu uradu v Trstu, drugi imajo okrajni sod v Rovinji, finančno ravnateljstvo je v Kopru. Istra ima svoj posebni zbor in sicer 30 *) poslancev, kateri zborujejo v Poreču (3 škofovje, 5 izvoljenih velikih posestnikov, 10 poslancev kmetijskih sosesk. Do državnega zbora pošilja Istra 2 poslanca.)

Ker smo iz tega prégleda videli, kako pogosto je menjala Istra svojo upravno vlado, smemo zdaj vprašati, zakaj ne bi v blagot Avstrije bilo, ako bi se dalo Hrvatom, kar njim gre po historičnem pravu od Istre, in Slovincem, kar njim pripada po narodnem in tudi historičnem, saj vidimo, da je pod Istro spadal kos Kranjskega (postojnski okraj). Slovenci bi dobili moralno in materialno moč ter bi bili bramba zoper Italijo, vendar bojimo se, da vlada utegne zopet prezirati važen faktor Slovenstva na jugu, ki ga ima za trdni obstoj Avstrije. — D. T.—k.

*) Toraj Istra s polovico manj prebivalci kot slovenski Štajer ima 30 poslancev, in slovenski Štajer le 12 —!

Iz Celja. (Le čitatelj) Pač se ne morem hitro spomniti predmeta, o katerem bi se bilo toliko govorilo in pisalo, kot o pretečenih volitvah poslancev za prihodnje deželne zборе. Tam pa tam jih časnikarji imenujejo hude borbe, da še ime „bitva“ se ne nahaja preporedkoma. In prav imajo, saj so res skoraj povsod motale enako hudim borbam. Le ozrmo se nekoliko nazaj in dogodbe 21. januarja bodo naše dozdevno potrdile.

V nedeljo 20. januarja napravila je tukajšnja slavna čitalnica veselico s plesom, ktere se je prav lepo število častitih volilcev vdeleževalo. Da smo bili v našem narodnem gojišču vsi od prvega do zadnjega zidane volje, to se samo po sebi razume. A med tem, ko smo se tako dobro imeli, tudi naš sovražnik ni miroval, temveč na vso moč delal po noči do belega dne. Pa bile so vse limanice zastoj! —

Ob desetih se je pričela volitev, ktero je preč. g. R — l izvršno vodil. Najpopred poprime znani g. dr. M — l, „Ausschuss graškega Wahlkomiteja“, za besedo ter priporoča v nemškem nagovoru (!) v Gradcu zbrana poslanca, g. M — ja in g. H — rja. A ker je videl, da njegova beseda ni imela tudi ne trohice moči na zbrano množico, začel se je togotiti, razsajati, kakor sploh možaki take baže znajo, in resno tirjati, da njegovo besedo morajo slušati.

Tak „hochgebildetes Benehmen“ je bil volilcem švigajoči plamen v strehi. Zatuhi glasovi so polnili dvorano in velika nezadovoljnost se je brala na obrazu odločivne večine.

Sedaj stopi H — r sam na oder. Misli, da menda samega sebe prav okusno priporočevati, a volilci so se mu pričeli v zobe posmehovati, kajti govoril je jezik, ktere ga le malokdo, ali pa tudi nijeden pod milim solncem ne razumi. Z neko posebno pobistostjo se je zopet vsedel, dobro vedé, da bo njegovo hvalisanje ostalo „glas vpijočega v puščavi.“

Nato se vzdigne g. B — č, ter v krepkej vsakemu lahko umljivi besedi naznani, da se odpove poslanstvu za kmečke občine in živo priporoča od mariborskega volilnega odbora nasvetovana poslanca, ter tako pójasní, da ni iz sebičnosti, temveč iz gole ljubezni do naroda kandidoval. Njegov govor je bil z veliko radostjo sprejet. Potem se je pričelo glasovanje, ktero je dobro uro trajalo.

Se le o 1/2 12 nam je g. predsednik povedal, da je dobil g. dr. Razlag 188, g. Lipold 186, g. H — r 33 in g. M — j 28 glasov. Ko je izustil: „toraj sta naša prihodnja poslanca g. dr. Razlag in g. Lipold“, zagromelo je tako živjoklicanje, da se je celo poslopje streslo. Nato se je g. Lipold na kratko zahvalil za zaupanje, ktero so g. volilci njemu in g. dr. Razlagu skazali, ter edini in slavni Avstriji „živijo“ zaklical, ktero so zbrani gromeče ponovili.

Glejte! kaka sijajna da je naša zmaga. Ves trud nasprotnikov naših je bil le Sisifovo delo.

Slava blagorodnim domoljubom in prečastitim voditeljem — ubozega in zapuščenega ljudstva, ki so toliko marljivo skrbeli za svoje ovčice in jih ovarovali globokega brezdná duševne in materijalne nesreče!

Pohvala pa tudi čast. volilcem, da so glas svojih pravih in zvestih prijateljev tako pridno poslušali!

Iz Slov. goric. — Lj. (Sanje. Novica). Sedé v borni svoji kočici se globoko zamislím zvečer na starega leta dan ter pri mizi lahkoma zaspim in glej, tu vidim v sanjah sledečo prikazen. Zdelo se mi je, da stojim na visokem griču mile svoje domovine, raz ktere ga zagledam trojno prav različno polje. Polje na desni je bilo pusto in le redki so bili na njem delavci; polje na levi je še le začlenjalo razcvitati se in zeleneti; marljivo so ga delavci obdelovali ter se trudili in

potili na njem, naj bi jim donášalo stoteren sad. Le tukaj še in tamkaj je zagledalo moje oko množico starcev, pa tudi, žali Bože, še nektere ga posameznega mladenca, ki so roké križem brez dela stali, zraven pa še druge motili, se jim smejali in zoperstavljali. Nemogoče pa se mi zdi, da spodobno popišem polje ležeče pred menoj. — Misli si najkrasnejšo dolino, v kateri se ti kažejo vse krasote in lepote, vse različne cvetličice v svojem najmičnejšem cvetu; misli si v tej dolini neštivilno pridnih delavcev, vsak hoče z vso silo soseda v svojem delu prekositi; vse hiti, vse se žene in poganja, da bi to polje še vse bolj rodovitno in krasno napravili. Močno strmim nad to prikaznijo in glej, v tem hipu pristopi k meni siv starček ter mi prijazno te le besede pové: „Zapomni si dobro to so literarna polja mile ti Slovenije. Najkrasnejše se ti kaže polje prihodnjosti, glej ga, nadejno leži to polje pred teboj. Ne mudi se in hiti tudi ti obdelavati polje, ktero ti veliko sadu obeta“. Rekši to zgine starček, jaz pa se prebudim in — mogočno odbije ura dvanajst. — Slovenci, mili mi bratje, skerbite, da se uresničijo moje sanje, hitite na polje prihodnjosti, obdelujte ga, saj nam je že začlenjalo na njega sijati solnce enakopravnosti! Ti pa, dragi „Slovenec“ objavi zdaj še največo novico, ktero smo tukaj doživeli. Pervokrat sem namreč pred nekimi dnevi prebral „slovensko spisani“ oglas, ktere ga so nam naš g. okrajni predstojnik doposlali blagovolili. Slava hvala jim zato, da so nam srčne naše želje vendar enkrat spolnovati začeli! Bog pa daj, da bi nam tudi za naprej pravični in zvesti ostali! —

Od Mure 9. febr. — Pri nam protivni stranki se usta široko odpirajo in čenčajo, da bode prihodnji deželni zbor naše volitve v Mariboru bržčas za neveljavne obsodil, ne zavoljo agitovanja, — kako blagodušno! — temuč ker se je, tako pravijo, pri volitvi volilcev neka pomota vrinila. Koliko je pri tem resnice, ne vem; sicer pa mislim, da ne smemo križem rok držati in se moramo že zdaj pripravljati in ljudstvo podučevati, da, če se to zares zgodi, jim potem še čvrstejše zobe pokažemo, zopet kot skala za naše poslance stojimo in še slavnejše zmagamo. Bomo videli, ali je zares naša „neues Unrecht“, in le protivnikova „altes Recht.“

Od Mure. — i. (Kaj nam kažejo volitve pri štaj. Nemcih?) Dozdaj je bil Slovenec vedno le v kotu, med tem ko so se Nemci za mizo šopirili. A glejte, kako se je vse to predrugačilo; prišlo je že do tega, da Nemci naše odmečke pobirajo.

Štajerski Slovenci so zavrgli dozdanja poslanca Lohningerja in Feyrerja, ker jim nikakor nista mogla biti všeč, in glejte, izvolili so ju Nemci. Ljubeznivega Lohningerja je celó zadela za neizmerne zasluge, ktere si je pridobil z zatiranjem Slovencev za štajersko deželo, nepričakovana čast, da se je izvolil v trgovske komori v Ljubnem in v trgih in mestih Radgonskega in Cmureškega okraja. Ker pa ne more biti dvojni poslanec, kar bi mu gotovo bilo všeč, da bi z dvema glasovoma glasoval zoper zahteve Slovencev, ni prevzel volitve ljubenske trgovske komore. Morala je toraj komora vdrugič voliti. Da pa ta pokaže svojo doslednost, treba je bilo zopet voliti možaka, ktere ga zasluge tudi nikakor niso hotli priznati ne hvalézni Slovenci, in izvolili so grofa Antona Auersperga (Anastazij Grün), ki je letos celo pri sicer enakomislečih velikih posestnikih kranjskih fiaško napravil. Tudi njega so gotovo le izvolili, ker ni poseben ljubljenec slovenskega naroda, kajti da bi ga bili izvolili zaradi njegovih pesniških zaslug, ni misliti; gornje-štajerski mestnjani vsaj dozdej niso pokazali, da bi kaj posebno marali za poezijo.

Na ta način bi se lahko pripetilo, da bode štajerski deželni zbor pribežališče za vse tiste Nemce, ki zapuščeni od svojih prej-

šnih volilcev zdihujejo po mandatih deželnega poslanstva!

Nam štajerskim Slovincem pa so te volitve resen nauk, ktere ga ne smemo pozabiti. Nemci nam očitajo, da se hočemo odrušiti od štajerske domovine, da jo hočemo v svojej nehvaleznosti razdvojiti. Ako bi to hteli, kdo drug bi bil tega kriv kakor oni sami? Kdo bode ljubil domovino, v kterej ga nemški sosed sovraži in zatirati hoče? Ali mar ne kaže to sovraštva, ako se izvolijo tisti ljudje, ktere edina zasluga je bila dozdej, da so grdili slovenski narod samo za to, ker Slovenci niso več marali zanje.

Ako hočejo Nemci, da jih ljubimo in štajersko domovino, naj nam bodejo pravični, naj nam v djanju kažejo, da nas ljubijo, sicer bi bili res primorani iskati si drugih pravičnejših prijateljev.

Iz Gradca. — i. Veliko veselje je med Nemci, da izstopi iz ministerstva, grof Belcredi, ktere ga so imeli za edino oviro zelenega, edino zveličavnega dvalizma. Tukajšni časniki imenujejo zmiraj le Kaiserfelda za prihodnjega ministra, kteri se jim edini sposoben zdi rešiti (?) Avstrijo. Mislijo menda, da bodo s svojim vpitjem dosegli, da se mu izroči ministerska listnica, ktera mu je najviši uzor in ktera ga brez dvombe tudi priganja, da tako velikansko skaklja v svojej politiki.

Za nas Slovence Belcredi nikdar ni posebno skrbel, gotovo tedaj tudi nimamo vzrokov žalovati, da odstopi, če tudi bi nam bil njegov naslednik še hušji nasprotnik. Narod, ki se je stoletja v najžalostnejših okoliščinah ohranil edino le po svojej narodnej kreposti in moči, ne pa po protekciji in pomoči od zgorej, držal se bode še naprej, in tudi Juda Tadej Mavricij ga ne bode zatrl! Obžalovati hočemo le vlado, da po tako žalostnih skušnjah ne sprevidi, pred kakšen prepad da je spravila nemška politika in prevzetnost celo državo. Če bi se tudi vpejljal najstrožji dvalizem, svesti smo si, da se tudi on ne bode mogel držati dalj časa, ako noče Avstrija propasti, in zvedeli bomo še enkrat, — Bog daj, da ne prepozno! — da more Avstrija mogočna in srečna biti, ako se vsem narodom dajo njihove pravice.

Toraj Slovenci ne obupajte, če pridejo še tako protivni časi, narodnost mora končno zmagati. —

Ker sem prej govoril o odstopu Belcredijevem, omeniti hočem še tudi, kako dobre nose imajo nekteri naših političnih uradnikov. Tako je rekel gospod predstojnik celjski, ko so ga celjski „Verfassungsfreunde“ stopivšega na večer po celjskej volitvi v nemško kazino živahno pozdravljali zaradi njegovega taktičnega (sic!) obnašanja pri volitvi: Meine Herren! als wahrer Patriot kann ich Ihnen zu der heutigen Wahl nur gratuliren!“

Če bi g. predstojnik ne bil že zvohal, da odide Belcredi, gotovo bi si ne bil upal izustiti teh besedi!

Prašali bi gospoda Lichtneggerja, kdaj se je začel njegov pravi patriotizem? Ako si je bil vedno kosekventen ali dosleden, reči mu moramo, da je lagal lani, ko je glasoval zoper adresu štajerskega deželnega zbora proti septembrskemu manifestu. Pa kaj je takim gospodom mar za kosekvento. Čigar kruh ješ, za tega glasuj. Ako je ministrstvo centralistično, bodi centralist, ako federalistično, federalist, inako dvalistično zopet dvalist.

Glejte Slovenci take možake ste si nekdej zbrali za svoje zastopnike! Veseli bodite, da ste se jih znebili, pa tudi zanaprej ne pozabite, kakšen da je njih značaj!

V Ljubljani 12. febr. (Neotesanost in sirovost nekterih dunajskih časnikov; nova situacija in Slovenci). Da nekteri dunajskih časopisov niso preveč izbirljivi v svojih izrazih, ako govorijo o slovenskih zadevah, nam je že znano. Vendar pa so začeli posebno zdaj, ko je storil slo-

vanski narod v Avstriji zopet velik korak naprej, pisariti tako strastno in neotesano sirovo o Slovanih sploh in posebej tudi o nas Slovencih, da se mora človek kar čuditi, da se v sredini carstva nekaznovano sme tako nesramno oskrnjevati in z blatom ometavati vedno zvesti narod slovanski. Posebno se odlikuje v tem umazanem početju „Neue freie Presse“, to je list, od kterega se pravi, da stoji v zvezi z ministrom Beustom. Skoraj bi tega ne verjeli! Kako nesramno govori o Slovanih, kako jih psuje in druge narode proti njim hujska, češ, da so sami reakcionarji, fevdalci, ultramontanci in Bog ve še kaj vse, to presega vse meje olikanosti. Pritrdimo radi, da politične stranke morajo biti in da se morajo tudi prepirati med seboj, nikakor pa to ni še privilegija za najstrastnejšo sirovost, kakor jo razvijajo časnikarski rokovnačarji á la „Neue freie Presse“. Ostudno mora se obračati vsak pravičen človek od tacega početja!

Naj navedem tukaj le nekaj prilik, kako omikano znajo ti kultivirani možiceljni pisariti. V enem dopisu iz Celovca veseli se en tak možicelj neizmerno, da v celovškem deželnem zboru ne bode ne enega zastopnika koroških Slovencev, ki štejejo 120.000 duš. Koj potem pa povdarja, da 20.000 koroških protestantov bode imelo dva zastopnika v deželnem zboru. O ti sveti nemški liberalizem! Dalje pravi od besede do besede: „Volitni dan v Velikovcu in v Beljaku bil je za koroške Sloveniste (!) to, kar so bile Katalonske ravnine za Hune; tukaj ne bodo nikdar več dvigali svojih „debelih butic“ („Dickschädel“). Slovenci na Koroškem tako nesramno vas zasmehuje sovražnik Vaš, ko Vam je bila volivna sreča nemila. Učite se vendar iz tega in pomagajte si sami! Drugi dopisün iz Gorice tudi imenuje Slovence „dickköpfig“, „bockbeinig“ in kar je enakih olikanih nemških fraz. Da je naš kranjski deželni zbor tem rokovnačarjem strašen trn v peti, si vsakdo lahko misli, in ne vejo, kako bi razlivali svoj žolc posebno nad duhovščino!

Opomnimo le to, da tako hujskanje ne more obroditi dobrega sadu, zatorej naj si vlada sama pripiše, ako si navleče s tem težke homatije na vrat!

Nova situacija nas ni ravno posebno zadelala, saj smo v Avstriji vednega eksperimentiranja navajeni. Protivniki začeli so po odstopu Belcredija zopet malo svoje pobešene glave po koncu dvigati, pa jim počasi že zopet nazaj lezejo. Mi moramo Belcrediju samo to hvalo izreči, da nas vsaj ni zatiral; da pa za nas direktno ni nič storil, morda ni njegova krivda, akoravno nam je poslal glavarja, s katerim se nam ni kaj prikupil. V vsem je bil še vendar mož, kteremu smo največ zaupali. Naj pride za njim, kdor hoče, to mu lahko že zdaj rečemo:

Slovani so faktor v Avstriji, brez kterega se bode vsakemu račun zmešal! Da se tudi

slovenski narod ne bode dal vtopiti v kaki žlici dvalistične vode, za to so nam porok zadnje volitve. Naš program ostane, kakor je bil: Pravica vsem narodom!

Gorica. * (Čitalnica pa Concordia.) Že so tudi v Gorici, v slovenskem mestu, jeli se šopiriti. Po deželi mislijo z novim jako dragim listom narodno življenje, ako ne zatreti, vsaj zavirati. Tu v mestu so se pa nad čitavnico spravili. Čitavnica ima jako lepe in velike prostore na lepem „Travniku“. Zavidno nemško društvo „Concordia“ jo je po nespoštenih potih iz tega stanovanja spodrinilo. Vsakdo si lahko misli, da je goriške Slovence to silno razgrela. Mala peščica Nemcev — uradnikov in doslužencev — se tu na laškej meji repenci in slovenske narodnjake preganja! Vidi se, da velikonemški duh tudi po teh ljudéh veje; kajti njih zavidnost zbuja sovraštvo med raznimi narodi in tako našej Avstriji napravlja gotovo pogubo. Sramota tedaj vsem Nemcem in Nemcom! Upamo, da se bo za naprej čitavnica na bolj narodni podlagi osnovala — ali prav za prav da bo več narodnega duha v novo stanovanje preselila. Slovenci to ne gre, da bi mi po tako sijajnih zmagah drugod šleve bili.

Ptuje dežele.

Grška. Kralj gre za delj časa od doma, in sicer najprej v Kodanj, potem pa tudi v London in Pariz, da vse natanko pove, kako in kaj da je, in če se Grkom nič po volji ne stori, ne more vlada njegova porok za mir biti. — Sicer se pa na vso moč za vojsko dela. Armada bode namesto 14.000 mož 34.000 štela. Puške in topovi se dovažajo, pa tudi denarja mislijo dovolj za potrebo dobiti.

Srbija. Turk noče vsega dovoliti, zatorej je vse po koncu. Prej ko ne bodo zdaj „puške govorile.“ Če drugače ne gre, pa le na boj, junaška kri! — Črnogorska knezinja, vdova Darinka, je v posebnih opraviilih prišla na Laško.

Razne novice.

** Iz Ljubljane. (Smešnica.) Niži uradnik neke tukajšnje deželne uradnije predrznil se je v Čitalnico zahajati in celo eno sokolovih veselje obiskati. To pozvedevši njegov predstojnik v svoji sveti nemškutarski jezi pokliče omenjenega uradnika pred sodni stol in ga tako-le nagovori (se ve da nemški): „Vi ste tedaj tudi pri Čitalnici, celo pri Sokolu; ne veste li, da vas lahko iz službe seženemo vsaki trenutek. Vsaki mora pasti, kdor je ud čitalnice ali pa Sokola; te dve društvi ste brezno, v katerega je že marsikteri mlad človek padel. Ogibajte in bojte se gospodov R. in K. (njegovih uradniških tovaršev, Slovencev). — Vsi deželni odborniki so zoper narod, in če se bode tistim udali, kateri so za narod, potem ste — zgubljeni.“

Tako govorjeno malo časa pred novimi volitvami v deželni uradnji, v deželni hiši, in govoril je služabnik kranjskega deželnega odbora; sicer pa nesramnemu odpadniku slovenski kruhek prav dobro diši. —

** „Biser in kinč“ preteklega kranjskega deželnega zbora g. grof Anton Auersperg (Anastazij Zelenc) bode tedaj sedel v graškem zboru, ker ga je volila kupčijska zbornica v Ljubnu (Leoben) za svojega zastopnika. Tudi je vstopil v graško mestno občino. Škoda, da so ti presneti Slovenci tudi v štaterskem zboru, kjer bode gotovo eden ali drugi tako predrzen, da bode visocega gospoda jezil!

** V Ljubljani se bode napravila po sklepu Njih veličanstva nova vojaška ženijska-direkcija, ker bode nekaj družih nehalo in se zedinilo z večimi.

* 12. febr. je bil v Borovnici potres zemlje. Potresla se je prvokrat 5 minut po 1 popoldan po naši uri — od juga proti severu zibaje se kake tri secunde; potem zopet 14 minut kasneje, kake dve sekundi; v pol dveh zopet, kake dve sekundi in 8 minut čez dve pak je strašno butnilo, da sem mislil, površina zemlje se dviga.

Račun dohodkov in stroškov za Slovencev spominek.

Skupnina prejšnjega računa 2672 gld. 52 kr., 3 cesarski zlati, 4½ kriz. in 2 prosta tolarja in 8 dvajsetic. Dalje so darovali sledeči gospodje: Cocej Jerni, kaplan v Šmartnu pri Šaleku, Kočevar Štef., zdravnik v Celji, Vokaun Karl v Celji, Logar Jakob, župnik v Beljani na Brdih, vsak 5 gld. Neimenovan v Gorici 2 gld. (zadnja dva sta poslala po g. Pircu, stolnem vikarju v Gorici). Zorčič, kanonik v Mariboru, za prvi bart 20 gld. Kocman Andrej, dekan v Komenu, Cuboti Mart., vikar v Kobeloglavu, Lumbar Anton, vikar v Stiaoku, Roic Miha, ohodnik v Rajhenbergu, Mozetič Jož., duhoven v Skrbeni, Pipan Jož., vikar v Vajšici, Doliak Valent. vikar v Gorenškem, Fabian Janez Nep., župnik v Rajhenbergu 4 gld., Ferenšak Franc, župnik v Kostrevnici, 10 gld.; gospodje bogoslovci III. leta v Mariboru k prejšnjim 28 gld. še 12 gld.; gospodje bogoslovci II. leta v Mariboru k prejšnjim 20 gld. še 9 gld. Od Tržaške škofije smo spet dobili k prejšnjim 50 gld. — 12 gld. Člani Mariborske čitalnice so dali 13 gld. Skupnina vseh dohodkov 2963 gld. 2 kr. Za poštnino se je potrosilo 56 kr.; tedaj še ostaja čistih dohodkov meseca januarja 2962 gld. 46 kr., 3 cesarski zlati, 4½ kriz. in 2 druga tolarja in 8 dvajsetic.

Opazka. Daritelji prejšnjega računa: V Goriški nadškofiji so darovali sledeči gospodje: Vidmar Franc, vikar v Sedali 4 gld. Žnidarčič Andrej, kaplan v Kobaridi, Flander Anton v Serpenici, vsak 3 gld.; Vogrič Janez, dekan v Bovcu, Jekše Andrej, župnik v Kobaridi, Lapagna Juri v Kredi, vsak 2 gld. Leber Andrej kaplan, Likar Janez kaplan, oba v Bovcu, Cenčič Miha v Borenci, Podreka Jožef, župnik v Perginji, Lazar Anton, kaplan v Serpenici, Gaberšček Janez, kaplan v Loki, vsak 1 gld.

V Mariboru 1. februarja 1867.

Matija Prelog
denarničar.

Dunajska borska 14. februarja 1867.

5% metalike	61.50
5% nacional	71.60
1860 derž. posoj	90.10
Bankine akcije	758.—
Kreditne	190.—
London	127.50
Novi zlati	6.02
Srebro	126.—

Med svete skrivnosti, ktere katoliška cerkev veliki teden v podobah predstavlja, spada gotovo v prvo versto tudi sveti grob. — Pa po več krajih, posebno po cerkvah na deželi, ne napravlja se sveti grob tako, kakor se spodobi in da bi se serce pobožnih kristjanov veselja in gorečnosti vnelo. Da si cerkveni predstojniki za sveti grob kaj novega in lepšega ne napravijo, pride večidel odtod, ker mislijo, da je nova naprava za majhne cerkve in sosesčine predraga.

Zatorej se prederzajem, vse cerkvene in srenjske predstojnike zaverniti na svete grobe, ki jih jaz narejam. Ti grobovi so močni in terdni, se lahko postavijo in spet shranijo, pa so zraven kaj čedni in prav dober kup. Priporočam torej od mene narejene svete grobove prav lepo.

Ako se komu zljubi me o tej zadevi vprašati, pošljem mu zastonj podobo, popis in ceno mojih sv. grobov ter tudi na vse strani prav rad postrežem.

Edvard Zbitek, v Olomucu Bäckerstrasse
št. 484,

posestnik c. k. dež. privilegije za izdelavo raznoverstnih svetih grobov.

